

Een eigen vondst in Van Dale

Redactie Onze Taal © Josje van Koppen

Je eigen woord in het woordenboek krijgen ... dat is een droom van veel mensen. Het slechte nieuws: de kans dat dat lukt, is klein. Een woord moet eerst twee tot drie jaar in allerlei verschillende media verschijnen voordat bijvoorbeeld de redactie van Van Dale overweegt het op te nemen. Maar onmogelijk is het ook weer niet. Ieder woord in het woordenboek is tenslotte ooit door iemand bedacht.

Een (onvolledig) overzicht van woorden uit Van Dale waarvan de maker bekend is. (De omschrijvingen zijn iets ingekorte versies van de definities uit Van Dale.)

eetlezen 'lezen tijdens het eten', in 1986 bedacht door schrijver en dichter Remco Campert.

epibreren 'werkzaamheden verrichten waarvan men de indruk wil wekken dat ze belangrijk zijn', in 1954 bedacht door schrijver Simon Carmiggelt.

achterbankgeneratie 'generatie van kinderen die door hun ouders vooral per auto vervoerd zijn en zo straatervaring missen', bedacht in 1995 door sociologe Lia Karsten.

breinbaas 'zeer intelligente persoon', in 1949 bedacht door Bommel-auteur Marten Toonder, die veertien jaar later ook kwam met **bovenbaas**: 'de persoon die het voor het zeggen heeft'.

helaasheid 'uitzichtloosheid', ontleend aan de romantitel *De helaasheid der dingen* (2006) van schrijver Dimitri Verhulst.

buitenissig 'bizar', in 1894 bedacht door schrijver Multatuli.

leefloon 'uitkering van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn aan personen die geen inkomen hebben', gemunt in 2001 door de Vlaamse Radio 1-luisteraar Alex Van Goethem.

droste-effect 'repetierend visueel effect, genoemd naar het cacao-blikje van Droste', in de jaren zeventig bedacht door journalist Nico Scheepmaker.

mantelzorg 'niet-beroepsmatige hulpverlening', in 1972 bedacht door de arts Johannes Hattinga Verschure.

Poldernederlands 'uitspraakvariant van het Nederlands', in 1997 bedacht door taalkundige Jan Stroop.

sapperdeflap uitroep van verbazing, eind jaren vijftig ontleend aan kinderseriepersonage Pipo de Clown.

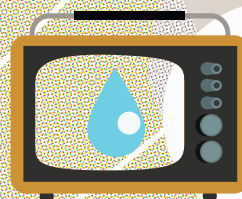
Murks 'Nederlands met Marokkaanse en Turkse accenten', in 2001 bedacht door taalkundige Jacomine Nortier.

orenmaffia 'spotnaam voor artsen die vinden dat alles tussen de oren zit', in 1992 bedacht door schrijfster Karin Spaink.

sukkelseks 'seks die niet gericht is op het leveren van seksuele topprestaties', in 2012 bedacht door seksuologe Goedele Liekens.

patatgeneratie 'generatie sporters zonder topsportmentaliteit', in 1989 bedacht door voetbaltrainer Leo Beenhakker.

treurbuis 'televisietoestel', in 1978 bedacht door schrijver en dichter Gerrit Komrij.

pauperparadijs 'opvangcentrum voor arme mensen', naar de boektitel *Het pauperparadijs* (2008) van schrijfster Suzanna Jansen.

Verkavelingsvlaams 'spreektaal in Vlaanderen die geen dialect is maar ook geen standaardtaal', in 1989 bedacht door essayist Geert van Istendael.

plopperdeplop uitroep van verbazing, eind jaren negentig ontleend aan kinderseriepersonage kabouter Plop.

Grootleveranciers: Van Kooten en De Bie

Het voormalige tv-duo Kees van Kooten en Wim de Bie heeft zijn sporen nadrukkelijk nagelaten in Van Dale. In het laatste kwart van de vorige eeuw munten zij in hun satirische programma's het ene na het andere begrip, waarvan er vele zó gevlugeld zijn geworden dat ze in het woordenboek terechtgekomen zijn. Enkele voorbeelden: **fijns** (1974), **kromcommunicatie** (1975), **geilneef** en **regelneef** (1977), **doemdenken** (1980), **dameswensen** (1980), **positivo** (1982), **wibocri** (1985), **arro** (1986), **finks** (1990) en **allesvrezzer** (1990).